

**Palvelualojen
ammattiliitto**
Servicefacket

Lausunto

11.10.2023

Asia: VN/18780/2023

Lausuntopyyntö valtakunnallisen liikennejärjestelmäsuunnitelman arviointiohjelmasta. (SOVA-lain mukainen ympäristöarviointi).

Lausunnonantajan lausunto

Onko valtakunnallisen liikennejärjestelmäsuunnitelman valmisteluun ja vuorovaikutuksen järjestämiseen näkemyksiä?

Työvoimavaltaisilla palvelualoilla työntekijät ovat pääsääntöisesti riippuvaisia toimivista liikennejärjestelmistä. Ilman monipuolisia ja toimivia liikennejärjestelmiä työntekijät eivät pääse työpaikoilleen ja työnantajat eivät saa kipeästi tarvitsemaansa työvoimaa.

Liikennejärjestelmillä on myös suoria elinkeinopoliittisia vaikutuksia. Esimerkiksi kotimaisen matkailualan tarpeet on huomioitava suunnitelmaa tehdessä. Matkailualan saavutettavuus - ja sen myötä alan työntekijöiden ja yrittäjien toimeentulo - on riippuvaista liikennejärjestelmien toimivuudesta ja monipuolisuudesta.

Onkin oleellista, että kun valtakunnallisia, maakunnallisia, kaupunkiseutuihin liittyviä sekä kuntien liikennejärjestelmäsuunnitelmia laaditaan, tulevat palvelualojen työntekijöiden näkemykset huomioiduksi. Integroimalla palvelualojen työntekijät liikennejärjestelmäsuunnittelun eri vaiheisiin (kuten aluetilaisuuksiin, teemakeskusteluihin) tämä tavoite voidaan saavuttaa. PAM esittää, että kaikissa sidosryhmä- ja viestintätoimissa huomioidaan palvelualojen työntekijät.

Kohdistuuko voimassa olevan valtakunnalliseen liikennejärjestelmäsuunnitelman visioon tai tavoitteisiin muutostarpeita? Mikäli kyllä, millaisia muutostarpeita ja miksi? (Valtakunnallisen liikennejärjestelmäsuunnitelman arviointiohjelman sivut 10-11).

Liikennejärjestelmäsuunnitelman on huomioitava useita suunnittelun ulottuvuuksia. Ekologisen ja taloudellisen näkökulman lisäksi PAM painottaa vahvasti sosiaalista sekä yhdenvertaisuuteen liittyvää liikennepolitiikkaa.

Suurin osa palvelualojen työpaikoista syntyvät kaupungeissa ja kasvukeskuksissa. Usein työpaikat eivät noudata perinteisiä työaikoja, vaan voivat vaatia työpanosta mihin aikaan vain vuorokaudesta.

Jotta palvelujalojen työntekijöillä on mahdollisuus päästä työnsä ääreen, tulee erityisesti näissä paikoissa kiinnittää huomiota julkiseen liikenteeseen, sukupuolten tasa-arvoa edistävään kaupunkisuunnitteluun ja kevyen liikenteen kehittämiseen. Tämä tarkoittaa mm. sitä, että julkisen liikenteen tulee olla edullista ja tehokasta, katujen hyvin valaistuja ja turvallisia sekä työmatkapyöräilyn vuoden ympäri mahdollistavia.

PAMin 2020 tekemä selvitys kertoo, että viisasta työmatkaliikkumista tukemalla oman auton käyttöä työmatkoihin on palvelualojen työntekijöiden parissa mahdollista vähentää, mutta tavoite vaatii toimivampia julkisen liikenteen yhteyksiä. Tärkeimpinä viisaan työmatkaliikkumisen kannustimena pamilaiset pitävät rahallista säästöä, oman terveytensä parantumista ja hiilidioksidipäästöjen vähenemistä.

Kuntien kaavoitustyön yhteydessä on huomioitava liikennejärjestelyt, jotta esimerkiksi keskustojen ulkopuolella olevien suurten ostoskeskusten luo voi päästä muutenkin kuin omalla autolla turvallisesti vuorokauden kaikkina aikoina sekä viikonloppuna ja pyhäpäivinä. Tämä tukee palvelualojen työllistymistä, yritysten työvoiman saantia sekä työhyvinvointia ja -turvallisuutta.

Onko suunnitelman vaikutusarviointiin ja SOVA-lain (8.4.2005/200 Laki viranomaisten suunnitelmien ja ohjelmien ympäristövaikutusten arvioinnista) mukaisen ympäristöarvioinnin valmisteluun näkemyksiä?

Arviointisuunnitelmassa on suunniteltu arvioitavan valtakunnallista liikennejärjestelmäsuunnitelmaa saavutettavuuden, palvelutason, taloudellisen kestävyuden, ekologisen kestävyuden, sosiaalisen kestävyuden sekä turvallisuuden näkökulmista.

PAMin näkemyksen mukaan esitetyt näkökulmat ovat perusteltuja. Kaikissa niistä löytyy elementtejä, joilla on merkitystä palvelualojen työntekijöiden työllistymiseen sekä työhyvinvointiin ja -turvallisuuteen. Valtakunnallinen liikennejärjestelmäsuunnitelma määrittää kansallista liikennepolitiikkaa vuosikymmeniksi eteenpäin. Onkin oleellista, että kaikessa suunnittelutyössä otetaan selkeä tulevaisuusorientoitunut ote. Mitkä trendit vaikuttavat liikennejärjestelmiin kohdistuviin tarpeisiin? Mitä vaikuttavia työ- ja elinkeinoelämän muutoksia on nähtävissä? Mitä tarpeita tulevaisuuden työelämä asettaa liikennejärjestelmille?

Helsingissä, 11. lokakuuta 2023

Palvelualojen ammattiliitto PAM ry

Annika Rönni-Sällinen

puheenjohtaja

Lisätietoja antaa:

Mikko Laakkonen

koulutuspoliittinen asiantuntija

mikko.laakkonen@pam.fi

puh. 0405217041

Lehtimäki Nora

Palvelualojen ammattiliitto PAM ry